

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. kerület, Széchenyi-utca 10.
a hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 ft
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „
Egyes szám ára 16 kr.

Az Egyenlőség megjelenik minden vasárnap.

Visszapillantás.

Nem dicsekedés, hanem a becsületesen teljesített munka eredményének lélekemelő tudata az, ami készlet bennünket az újonnan kezdődő évvel visszapillantást vetni az Egyenlőségnek mult évi működésére, és utalni arra, hogy mit tett, mennyiben érte célját az Egyenlőség?

Mi adott létet az Egyenlőségnek? Égető szükség kezdett lenni arra, hogy a felburjánzó antiszemita lealczáltassék, hogy legyen organum, mely a butaságnak és a féktelen vadságnak a legaljasabb önzéssel párosuló arczátlansága elé oda lépjen nyíltan és határozottan, tértéve kislelküségét és félelmet, hogy az igazságtudat önértékes bátorságával megküzdjön az emberi jog és társadalmi rend felforgatóival.

Ez a szükség adott létet az Egyenlőségnek. És az Egyenlőség megkezdte működését akkor, midőn az események oly rohamosan fejlődtek egymás után, hogy alig van a világtörténelemnek időszaka, mely oly sok, oly fontos, oly életbevágó, de egyuttal idegfeszítő és lélekrázó eseményeket vetett volna felszínre, mint épen a mult év. És e viharok közepette kezdte meg az Egyenlőség működését, nagy fáradsággal, de igaz ügyünk iránt való bizalommal és a szent ügyet megillető lelkesedéssel.

E lelkesedésből meritettünk erőt, mikor a küzdelem önfeláldozó odaadást igényelt.

A harcz első hevét kiállottuk férfiasan, és fenn lobogó, érintetlen zászlóval nézünk a jövő elé.

Multunk képezi jövőnk sikereink zálogát. Mert kimondhatjuk bátran, öntudatosan, hogy az Egyenlőség aránylag rövid fennállása óta olyan eredményeket vivott ki, melyekkel a legnagyobb napilapok is csak ritkán dicsekedhetnek.

Midőn feladatának világos tudatában az elméleti fejtegetéseket másod sorba helyezve, folyton és mindig az aktuális kérdésekkel kellett lépést tartania, nemcsak minden napikérdés felszínrekerülésével mondotta ki véleményét őszintén, nyíltan és bátran, nemcsak meggyőződését fejezte ki, nemcsak elismerését adta meg annak, a mit megilletett és sujtotta ostorával azt, a mi megérdemelte; hanem megmutatta, hogy a zsidó magyarok önfeláldozó odaadással képesek harcolni, mikor hazafiságukat és becsületüket megtámadják.

A tiszta eszlári perben nyílt sisakkal küzdve az igazság kiderítése mellett, a borzalmas bünper rendezőinek lealczázásában, az igazságnak diadalra juttatásában a hivatott és illetékes faktorok közt is olyan rész illelt meg az alig megindult lapot, a

melyre az igazságnak bármely tollal küzdő harczosa büszke lehet.

Ez eredmény után az Egyenlőség volt az első, mely utalt a zsidó felekezet autonómiájának szükségére, a hitközségek zilált viszonyainak rendezésére, s a községi szervezés elodázhatlanságára. Nem lehet itt fejtegetni azt hogy az eszme fölvetésén kívül mennyiben járultunk az első határozott fellépéshez. Egyelőre megelégszünk a kezdeményezés érdemével.

Az ut, melyen ezentúl haladni fogunk, már kevesebb akadályokkal van megrakva. Működésünk tehát gyorsabb és határozottabb lesz. A kerületi előjáróságok elkészítették emlékiratukat és azt betérjesztették az illetékes forum elé, a hol annak tanulmányozása és lehető megvalósítása kiállításba helyeztetett. Nem dicsekedés, újra mondjuk, hanem a tisztességes munka eredményének tudata az, ha kiemeljük, hogy ennek az akciónak kezdeményezése, első impulzusa újra az Egyenlőségtől eredt.

Nem rójuk fel magunknak érdemül azt, hogy a felekezetünk, becsületünk és hazafiságunk tisztasága ellen emelt vádakot olyan hangon, olyan eszközzel, mint a milyennel a gázság merényleteit megtorolni lehet, visszautasítottuk; habár ez munkánk legnehezebb részét képezte, de meg kellett birkoznunk vele, mert nem lehet az antiszemita bandát súlyosabban megsebezni, mintha zsi-ványpolitikáját egész meztelenül pellengére állítják. E küzdelemhez most más munka is járult.

Az alkotás lélekemelő munkája. Új feladatok várnak reánk és ez új feladatok sikeres megoldására legnagyobb garancia régi lankadhatlan erőnk és tántorithatlan kitartásunk.

Az Egyenlőség ezentúl is tartózkodni fog a vallási kérdések fejtegetésétől; de nem fogja engedni, hogy az orthodox, a neolog, a status quo hitközségek szétforgácsoló tendenciáit a zsidó magyarokat két három táborra is osszák. Mi csak egy egységes zsidóságot ismerünk el, és utját fogjuk állani annak a humbugnak, mely uton utfélen a szakadást hirdeti.

Minden kérdéssel szemben mely a jövőben aktualitást nyer, csak azt fogjuk igazolni, hogy az Egyenlőség függetlenül, egyéni érdekek befolyásától menten emeli föl szavát, és kivív szavának annyi súlyt, a mennyit nyilvános ügyekben bármely sajtó magának valaha joggal megkövetelhet.

Midőn ezt állítjuk, nyíltan, világosan és hálásan kell megemlékeznünk a siker forrásáról is, a honnan eredményeink kivivhatására az erőt és tehetséget meritettük, és fogjuk ezentúl is meríteni. E forrás olvasóközönségünk valóban lelkesült támo-

gatása és dolgozótársaink önzetlen ügybuzgó-sága.

Hatalmunk és sikereink minden titka e függetlenségben rejlik, mert nem hallgatunk másra, mint a pártatlan kötelességérzet parancsszavára. Midőn e helyen hitrokónainknak hálás köszönetünket kifejezzük és munkatársaink valóban megbecsülhetetlen áldozatkészségét kiemeljük, nem mulaszthatjuk el, nemzsidó elvtársainknak is szívből fakadó halánkat kifejezni azért a rokoniszzenvért, melylyel ügyünk, az igazság ügye iránt viseltetek.

Ez a támogatás ránk nézve annál örvendetesebb, mert fényes bizonyítéka harczmodorunk loyaltitása mellett. Lapunk előfizetőinek két ötödét nem hitsorsosaink, hanem keresztény polgártársaink képezik. E számarány mutatja, hogy lapunk nem egyedül felekezeti érdekeit képviseli, hanem, hogy a szabadság és jogegyenlőség, a tiszta, meg nem hamisítható igazság szolgálatában áll. Fényesebb bizonyítványt nem szolgáltatott volna közönségünk törekvéseink helyessége és munkánk szeplőtlenessége mellett, mint a milyen ez. A szabadság, az egyenlőség, a testvériség melletti legigazabb alapon álló küzdésünk és működésünk szerzte meg nekünk mindkét oldalról való támogatást és miután erős elhatározásunk ez ösvényen tovább haladni, bizton remélhetjük, hogy e jó indulattal jövőre is találkozunk.

Az Egyenlőség szerkesztősége.

TÁR C Z A.

Egy honvéd emlékkönyvéből.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

II.

A szabadságharcz történetkönyve mindig gazdagabb és gazdagabb lesz, de nem kimerítő. A könyv sorai közt fehér vonalok vonulnak végig, mintha ezek képeznék azokat a történeteket, azokat az apró epizódokat, a melyek a nép ajkáról szállanak át ivadékról ivadékra, de a történetíró csak ritkán értesül felőle. Pedig mennyi sok feláldozás, minő nagy hazaszeretet tanúságai vannak oda eltemetve. Csak akkor kutatják mikor szüksége van rá valamely önző czélnak.

Ezekről a fehér szalagokról az utóbbi időben oly vádat olvastak le, a mely nem volt belőlük olvasható. Az önzésteljes gyáva izgatásnak azonban szüksége volt rá és leolvasta: a zsidók hazafiatlanságát, a zsidók halátlanságát.

Nem áll rajta. De ha már világgá röpítették ezt a vádat, akkor azoknak, kik a legkisebb dolgot is le tudják olvasni onnan, kötelességök azt elmondani nyiltan. Nem a gyáva izgatók lelkiismeretlen vádjának megczáfolására, hanem hogy arról a szép, a dicső könyvről, a szabadságharcz történetkönyvéről letisztítsuk a szennyet, a mit rá dobáltak, hogy lemosuk a félreértéseknek sokszor gyászos következményeit.

Folytassuk a naplótöredékeket.

*

November végén bízták Beniczkyre azt a feladatot hogy tisztítsa meg a felvidéket Hurbántól és csőcselék csapatjától. Beniczkynek sikerült a feladat. Querlonddal egyesülve december negyediken Jablonka mellett megtámadta Hurbánt, hordait szétverte úgy, hogy Hurbán maga néhány emberevel futva menekült a jablonkai szoroson át ki Magyarországhatárából. Hogy a siker ily teljes volt, annak köszönheti Beniczky, hogy Hurbán teljes hadiállását, táborának minden zég-zugát ismertte. Egy fiatal hadnagy volt az, ki ezt meg-

Tarthatatlan állapotok.

Ha valaki az időszaki sajtótermékek tartalmából akarna következtetéseket vonni a magyar társadalmat átlengő szellemre, ha a napilapok nagyobb részének egész a cinizmusig üzött elvtelenségét akarná zsinórmértékül használni a magyar politikai élet erkölcsi rugóinak megítélésére, ha a tollnak az előfizető fogdosás lázas kapkodása közt elkövetett szemérmetlen merényleteiben a magyar közvélemény valódi nyilvánulásait akarná felismerni: az akkor olyan képet alkotna magának Magyarországról, a milyenhez hasonlót talán egy európai állam sajtója sem nyújt.

Vannak Német-, Francia- és Angolországban is zuglapok, van ott is ponyvairodalom, ott is izgatnak, bujtogatnak, lázitanak, káromkodnak és lármáznak, de sehol sem indul ki e zaj a hírlapirodalom azon rétegéből, mely az államrend és a polgári béke fenntartását tűzte ki zászlajára, hanem üzetik egy erkölcsileg és anyagilag depravált osztály által, mely előtt semmi se szent a világon és a mely tör helyett csak azért használja a tollat, mert ez utóbbi támadásai kevesebb veszélylyel járnak, de a mely minden pillanatban képes volna betű helyett gyilkot használni a tisztességes társadalmi elemek elleni harczban.

Minálunk a csőcseléknek nincsenek organumai. Nálunk a lapok, a Függetlenséget sem kivéve, mind azt állítják, hogy ők a birtokos osztály érdekeit akarják képviselni. A kommunista, nihilista eszméknek állítólag esküdt ellenségei. Mindenki úgy tesz, mintha ir-

hozta Beniczkynek, ki harmadmagával december másodikáról harmadikára forduló éjjel kitanulta Hurbán táborát. De ennek a kémszemlének jellemző története van.

Borongós ég, holdtalan éj védte a bátor hadnagyot és két társát, midőn ügyesen minden akadályt elkerülve keresztül-kasul járták Hurbán táborzási helyét. A munka azonban tovább tartott, mint akarták. Mire a visszatérésre kezdtek gondolni, akkorra a késő hajnal szürkülni kezdett és a kémlelőket észrevette Hurbánnak két hive.

A két tót rákiáltott a három emberre, hogy álljanak meg. A hadnagy egyszerűen megállott, megvárta, míg a két ember közelébe ér, akkor elővonta egyetlen fegyverét, kétcsövű pisztolyát és azt a két atyafinak irányozva, mindkét csövével kisütötte. Az egyik a kettő közül rögtön lebukott, a másik pedig megijedve futásnak eredt, tele torokkal éktelen lármát követve el.

A két ember által okozott akadály el volt háritva, de csak azért, hogy helyette jöjjön a komoly baj.

A pisztoly durranása és a menekülő kiabálása felriasztották a tótok táborát és hirtelenében negyven-ötven főből álló csapat közeledett a három vakmerő férfi felé. A hadnagy és társai el voltak készülve a végsőre, de legalább nagy árt akartak szabni életöknek és menekültek be Budetinbe, a hátuk mögött levő gyümölcsösökerten keresztül. Mikor beértek az épen talált udvarra, egy zsidó állott előttük, az egyetlen ember, ki Budetinben magyarul tudott. A zsidó első meglepetésében felkiáltott:

— Nagy Isten! ezek magyarok!

A hadnagy az ijedelmet látva, rákiáltott:

— Fejszét vagy vasvillát ide, mert nyakunkon az ellenség.

A zsidó nem ért rá a hadnagy tekintetének és parancsának engedelmeskedni, hanem meghallva az alig háromszáz lépésre levő hurbanisták vad üvöltéseit, megfogta a hadnagy kezét és azt mondva a három magyarnak: Megmentem! ezzel aztán kezdte őt húzni maga után. Nem gondolt arra, hogy

tóznék az anarchiától és reppantul hangsúlyozza a hazafias szempontokat.

S mégis azt tapasztaljuk, hogy egy európai állam sajtója sem bujtogat annyit az államrend és a polgári béke ellen, mint épen a magyar lapok nagy része. Az anarchizmust elítélik, sőt néha egyenesen konzervatív allureket színelnek, de a mellett egy lélekzettel az antiszemitizmust is hirdetik, mint egyedüli orvosszert állami és társadalmi bajaink ellen.

Ez a sajtóságos jelenség a mi sajtóságos irodalmi viszonyainknak egyik káros kinövése, nem pedig a magyar társadalom hangulatának tolmácsa, sem a nemzet közvéleményének kifolyása.

Mert igazán nagyon furcsák a mi hírlapirodalmi viszonyaink. Nincs az az olvasó közönség a világon, melyet annyi lappal előzönlének, mint a magyart. Alapos statisztikai adatok szerint minden lapra jelenleg átlag körülbelül 400 előfizető esik, a mi eléggé feltűnteti a magyar hírlapirodalom tulprodukczióját.

E túlprodukczió fosztja meg a hírlapirodalmat erkölcsi hivatásától és közönséges üzletté degradálja azt nemcsak a kiadó, hanem a közönség szemében is, mely többé nem keres oktatást és vezérelveket az újságban, hanem csak érdekes híreket, szenzációs történeteket, szóval minden egyebet, csak azt nem, a mit egy feladata magaslatán álló hírlapnak nyújtania kellene.

A hírlapirodalom eme hanyatlásával karöltve jár az antiszemitizmus terjedése is, mert a mig eszmébőség, elvhűség és bizonyos erkölcsi emelkedettség kellett az újságcsináláshoz, addig csak kevesen éreztek hivatást a hírlapírói pályára. Most azonban, miután az

újságok a hazudozás, a rágalom, az izgatás és bujtogató eszközeivé aljasodtak, a hírlapírás minden sühedernek képezi utolsó azilumát. Ha ezt így folytatják, ma-holnap az újságvállalat nem lesz egyéb a szellemi söpredék tanyájánál, a hol mindenki talál menedéket, a ki annyira elvetemedett, hogy tisztességes munka helyett a mások becsületében gázolással akarja megszerezni a betevő falatot.

E viszonyokat meg kell változtatni, lehetetlen a sajtó e korcsosulását tovább is összekulcsolt kezekkel nézni.

Tisza Kálmán miniszterelnök ur nemrég kilátásba helyezte a jelenleg érvényes 1848. sajtótörvények revízióját. Mi sokat várunk ez ígértől, mert Tisza Kálmán azon magyar államsférfiakhoz tartozik, a kik a szükségessé vált intézkedéseknél a liberalizmus követelményeit is szemmel tudják tartani és így nem lehet félni attól, hogy a sajtó elvadulásának megakadályozására célzó kormányi rendszabályok a kulturális haladás sarkalatos elveit is meg fogják támadni.

Vagy lehet-e tovább is túrni, hogy azok a botrányok, melyeket a budapesti hírlapok a budapesti olvasó közönség rászédésére minden évnegyed végén és elején elkövetnek, tovább is rontsák a magyar nép erkölcsét és a magyar hírlapirodalom becsületét? Vannak lapjaink, melyek az évnegyed végén antiszemitizkodnak csupán azért, hogy a másik konkurrens vállalat antiszemita előfizetőit elhalásszák, de a melyek aztán, miután az új antiszemita abbonensek már lépre mentek, egy-egy cikket eresztenek meg, a melyben keseregnek a felekezeti harczok káros volta fölött és

a felbőszült tömeg rajta fogja boszuját kitölteni. A hadnagy és két társa a zsidó szavain nem csodálkoztak, hanem rezignánsan beletörődve, önkénytelenül követték a zsidót. Az odavezette őket a kuthoz.

— A vizsinén erős gerenda van keresztben a fal véggett. Ez elbirja mindahármukat, itt a létra, gyorsan le.

— Ember, itt ránk akadnak és védtelenül kell meghalunk! kiáltott rá a hadnagy.

— Nem úgy lesz az. Sokkal ostobábbak ők. Nem fognak a kutba nézni. Siessenek, mert rögtön itt lesznek.

A hadfiak lementek. A zsidónak még volt ideje a létrát felhuzni. Mire a tornáczhoz ért, akkorra már özönlött a nép a kerten keresztül az udvarra.

— Zsidó! — szólott egy egyenes kaszás bozontos haju tót, a tornáczon álló zsidó elé állva, -- hol vannak azok a magyar kutyák?

— Magyar kutyák? kérdé a zsidó csodálkozva. Nem tudom, nem láttam egyet sem.

Ugyanakkor az uteza felől kezdtek rohanni befelé a tótok. A bozontos kaszás szónok ismételve kérdé:

— Nem láttátok őket?

— Nem! itt kell lenniök. A gyerekek az utezán voltak azok sem láttak senkit.

— Hová tetted azokat a kutyákat? kérdé a zsidó tól most már az utezáról jövők kolomposa, hosszú puskával hadonázva előtte.

— Hát tudom is én, hogy itt magyarok is járnak?

— Felelj, mert láttad őket. Te is kutya vagy, a magyarokkal tartasz. Emberek, kutassátok ki a házat. De akkor jaj neked, ha hazudtál.

A motozás nyomban következett. Kikutattak mindent, kutattak hosszasan, kutattak kidülésig, de nem találtak semmit.

A puskás kolompos a nyugodtan az ajtóban álló zsidó elé állott még egyszer.

— Mondd meg, hova tetted azokat a kutyákat?

— Nem tudom, nem láttam magyar kutyát.

— Ha ezt még egyszer mondod, akkot úgy ütlek föbezzel a puskával, hogy emlékszel rá holtig.

— Nem tudom, nem láttam.

Mikor a magát hatalmas urnak képzelő tót vezető az láta, hogy a zsidóval semmire sem megy, hogy ez fenyegetéseire nem is hederit, két kézre kapta puskáját a csövénél fogva és agyával olyat vágott a zsidó fejére, hogy az lerogyott bele. Abban a pillanatban azonban, mikor a puska agya a zsidó fejét érte, elült a puska is.

A puska dörrenését a többiek jeladásnak tartották és oda rohantak a színhelyre. A vezér felbőszülve és szörnyű módon káromkodva kiadta a parancsot, hogy a zsidót addig üssék, míg bele nem hal.

Nem kellett sok a szerencsétlennek, mert az első támadás olyan súlyos volt, hogy a zsidó nemsokára kiszenvedett. A kutban levők nem tudták, hogy megmentőjük életét oltották ki, hallottak jajkiáltásokat, zajt, lármát, de nem tudták, hogy e pokoli hangok közé egy haldokló mártir sóhajai is vegyülnek.

Végre lecsendesült minden. A lárma mindig odább húzódott. Nem volt többé veszély. Ekkor arra gondoltak, hogy most már talán a menekülésnek lehet módját ejteni, és -- még az nap Beniczky a kémjáró hadnagyának nemesak jelentését kapta meg, hanem ki volt adva a rendelet, hogy reggel támadni fognak.

A többit elmondja a történelem. Nekem még csak a zsidónak a nevét kell felemlítenem. Diner Simonnak hívták, a kire a budetini öreg emberek bizonyára még emlékezni fognak.

Nekem ezt a kis epizódot még szebb időben beszéltek pajtásaim, ezelőtt tíz évvel, mikor még nem volt antiszemitizmus. Nem is azért beszéltek, hogy az önfeláldozó zsidó fajtát dicsőítsék vele, hanem elmondták, mert szó volt arról a rémes éjszakáról, melyet egy társam, R—k honvéd a kutban eltöltött.

Ki gondolhatta volna akkor, hogy lesznek még valamikor emberek, kik a zsidókat a hazafiatlanság vádjával fogják illetni?
Egy honvéd.

annak a véleménynek adnak kifejezést, hogy hát mégis nagy igazságtalanság a zsidókra fogni minden gonosz-ságot, mert bizony van hunczfut máshol is. A képmutatás e kétszínű játékaival a józanabb olvasókat akarják befogni, mert hát a legdühösebb antiszemita lap is szívesen fogad előfizetési díjt ugynevezett filozemita halandóktól.

Csak egy tényt akarunk felhozni, a mely mult héten történt és a mely roppant felháborodást keltett minden emberben a kinek életcélja nem egyedül az előfizetőfogdosás.

A Budapesti Hirlap mult héten, szombaton, egy cikket közölt a vezérczik után, tehát olyan helyen a hol rendesen a legkomolyabb politikai és társadalmi kérdéseket szokták megvitatni, a mely cikkben nem volt kevesebbről szó, mint hogy három vármegye titkos antiszemita szövetkezetre egyesült és hogy e szövetkezet milyen nagyszerű szervezéssel bír, olyan szervezéssel, mely a sikert minden kétség fölé helyezi. A B. H. aztán elmondja, hogy a siker miképen lőn elérve és hogyan kell eljárni a jövőre, hogy az agitáció még nagyobb dimenziókat nyerjen E cikket, melynek minden sorából kibuvik az antiszemita bujtogatás rókakörme, állítólag valaki — B...g T...r — küldte Pécsről, a ki kísérő soraiban állítólag egész nevét tette ki és hozzá még „ős polgári állását“ is megjelölte. Hogy e cikkben milyen rémséges dolgok mondattak el, annak megítélésére csak annyit hozunk fel, hogy még a Függetlenség is képtelenségnek deklarálta őket; de a B. H. mégiskiadta a cikket, mert szolgálatot akart tenni eme közzététellel az antiszemitáknak és mindazoknak, a kik a hecczet szeretik, másrészt pedig utmutatást akart nyújtani a zsidóellenes banda vezéreinek, hogy miképen lehetne egy erős, győzelmes magyar antiszemita szövetkezetet létrehozni.

A Függetlenség rögtön észrevette, hogy e közlemény érdekeibe ütközik, mert elidegenheti tőle azokat az előfizetőket, akik e szép szervezkedési tervezetet az antiszemitizmus hivatalos közlönyétől a Függetlenségtől és nem a B. Hirlaptól várták. Másnap tehát a F. kijelenté, hogy a B. H. közleménye „hamis és hogy nem egyéb egy előfizetőleső lap furfangos ötleténél.“ A Függetlenség, mely nagyon jól tudja mivel és hogyan kell előfizetőket fogdosni, eltalálta érdemes kollegájának titkos intenczióit és haragjának nyíltan adott kifejezést, eme gyalázatos konkurrenzia fölött. A B. H. azonban még mai napig sem tartotta szükségesnek a nyilvánvaló hazugságot megczáfolni, hanem tovább is engedi azt a feltevést táplálni, hogy az általa közölt „antiszemita összeesküvés“ igaz.

A dolog pedig tényleg vagy úgy áll, hogy valaki, a ki a B. Hirlap évnegyedenkinti vedléseit ismeri, rossz tréfát csinált a nevezett lappal, vagy magában a szerkesztőségben készült a pécsi kacsa csupán azért, hogy vele feltűnést keltvén, az antiszemita táborban azt a hitet keltse, hogy ezentul a B. Hirlap akar antiszemita pártlap lenni.

Ilyen tekinteteknek áldozza fel a sajtó nagy része hazafiságát, politikai meggyőződését, elveit és hivatását. Az a sajtó, mely ezt teszi, nem érdemli azt a szabadságot, melyet eddig élvezett. Nem lehet, nem szabad a nemzet jólétét, polgárainak boldogságát néhány pénzsóvár skribler lelkiismeretlen agitációjának kitenni.

Dr. G.

Az orthodoxok.

— Beküldetett. —

Minden időnek megvannak jelszavai.

Az utolsó tizenhat év, mely a magyarországi zsidóság történetében kétségkívül a legfontosabb korszakok egyikét képezi, sem szegény ilyenekben. E nagyfontosságú időszak jelszavai közt találjuk az „orthodox“ nevet is. A zsidóság pártusáinak zajából, az országgyűlési tárgyalásokból, az antisemitizmus harezi riadóiból bőven hangzik felénk e szó: Orthodox! Szorosan véve annyit jelent, mint igazhívó, egyenes hitű. Kevésbé szűk értelemben óhitű, jámbor zsidót jelent, tágabb népszerű „értelmében“ — bubust. Fölmentve érezzük magunkat azon kötelesség alól, hogy az első és utolsó distinctióval foglalkozunk, annál is inkább, minthogy legszűkebb jelentménye etimologiai becstű, utóbbi általunk népszerűbbnek nevezett értelme pedig a komoly tárgyalás keretén kívül esik. Nevetségesnek tűnnek fel ugyanis a polemia azzal, aki az orthodox zsidóban „lézengő rituális gyilkost“ lát, ki „sakterkésre akarja hányni Magyarország ártatlan kisdedeit.“

Bátran áttérhetünk tehát tárgyunkra: a magyarországi zsidóság orthodox részének rövid jellemzésére, mondhatnók bemutatására. Mert, sajnos, a magyar közvélemény éppen ninesen tisztában azzal, hogy kit és mit értsen orthodox alatt, s mert e töves nézetekből a legesztelenebb és legveszedelmesebb consequentiák következnek, melyeknek káros hatása úgy a hazára mint a zsidófelekezetre nem is maradhat el. Ez okokon kívül még egymásik szempont az, mely kötelességünké teszi az „orthodox kérdéssel“ való foglalkozást, s ez a napjainkban mind actualisabbá alakuló felekezeti egyházügyi rendezése.

Az 1868-iki congressus előzményei énk ellentéteket létesítettek a hazai zsidóság kebelében, melyek a congressusi választásoknál, majd magában a congressus ugynevezett neolog és orthodox pártjaiban élénk kifejezésre jutottak. Midőn a congressus határozmányainak kötelező volta megszűnt, a kitért viszály tudvalevőleg a községi életben is érezteté magát, elanynyira, hogy alig volt nagyobb község, mely ne szakadt volna szét több községre. Nem is teszünk itt említést az 1877-iki cultusministeri rendeletről, mely ez állapotnak a jogi sanctiót is megadta. A harez kitért a két tábor közt; a „neolog itt, az orthodox ott“, harezkiáltás uralkodott mindenfelé. Az orthodoxok visszavonultak a harezterről és e visszavonulásbau meg is maradtak mind mai napig. E passivitas, karöltve egy később főlemlitendő körülménnyel, elégséges volt arra, hogy a világ előtt oly színben tüntetessenek fel az orthodoxok, mint a kik irtóznak minden haladástól, a kik esküdt ellenségei a hazának, a kik kerülnek a napvilágot s tudja Isten mi mindent tesznek.

Pedig mindez ép annyira igaz, mint a mily való az a kép, melyet Tissot művében, a „Le Tzigán“-ban Magyarország-ról festett.

Az orthodoxok zöme a zsidóság conservativ elemét képezi; azt az elemet, melynek legfőbb kincsét a vallás képezi, s a mely, tudatában a mult eseményeinek, inkább túri el a megvetettség és a gyanúsítások szégyenét, sem mint hogy ősei hitéből, mely amazoknak sötét ghejtójában annyi fényt árasztott, egy szemernyit is feláldozna híú világiak fejében! Az orthodoxok, a mint ők maguk is többször ünnepélyesen kijelenték, s a mint különben a velük együtt élő józan népesség is tudja, — Wahrman Mór két év előtti emlékezetes országgyűlési beszédében ez irányban szintén apostrophálta egyes orthodox lakossággal is bíró kerületek képviselőit — az orthodoxok jó hazafiak.

Az orthodox zsidóság conservativ jellemét életmódjában sem tagadja meg. Gyermekait taníttatja, jól neveli őket: csak hogy nem út módjára. Az ő fia, ha magasabb studiumokat végez is, nem vágyik a gentryskedés léha szerepére, ha pedig meg is marad apja egyszerű foglalkozásánál, nem áldozza fel önérzetét a kisbíró mósolyáért. Az orthodox conservativismusa

mellett még mindig oly liberális, mint a népesség bármely conservatív része; szorgalmas, takarékos, józan, számió, gondos családapa, szóval mindazon tulajdonságok, melyeket a higgadt antisemitismus a zsidóságban meglevőkként hirdet: első sorban az orthodoxban vannak meg.

Midőn mindezeket az orthodoxismus álláspontjának megértetésére elmondottuk, korántsem tartózkodunk annak kijelentésétől sem, hogy az orthodoxok a zsidóságnak culturaliter ugyan, de semmikép moraliter is hátramaradottabb részét képezik, (különb ez is csak azon megyékre áll, amelyeknek egész népessége náluk még alacsonyabb műveltségi fokon áll) hogy bizony vallás dolgában túlbuzgók, így jelesen, hogy oly formalitásoknak akarnak szentségi jelleget tulajdonítani, melyek a vallás lényegéhez éppen nem tartoznak: de kérjük, vajjon oly lényeges momentumok-e ezek, melyek kedvéért érdemes és méltányos dolog volt annak idején a neologoktól az orthodoxokat az ország előtt oly színben tüntetni fel, mint a civilizatio ellenségeit, s a ghetto középkorias mumiáit? s ilykép öntudatlanul szövetkezni a közös ellenséggel, mely tehát azon ürügy alatt, hogy a műveletlen, hátramaradt orthodoxok ellen küzd, egész kényelemmel kezdhette meg pusztító munkáját a zsidóság ellen. Később vették észre, hogy mit tesznek; de ekkor az antisemitismus már félig elérte volt célját. S ez az a körülmény, a mely, karöltve az orthodoxok passivitásával, ezeknek oly kétes hírnevet szerzett.

Az tagadhatlan, hogy az ugynevezett neolog zsidóság közt a vallásosság teljes kivesséssel fenyeget; az indifferentismus, vagy mondjuk ki nyíltan: a vallástalanság elijesztő módon harapózik el kebelében. S ez nagy baj! annál is inkább, mert a neologismus ezen része mindig az intéző szerepet vindikálta magának a felekezeti életben. Az álliberalismus által megmetélyezett ez irány valósággal veszélyezteti a zsidóság morálját. Annyira veszélyezteti, amennyire azt az orthodox pájész és kaftán sohasem lenne képes discreditálni. Mert ugyan mit tartson a világ oly zsidóról, aki mint magántanár felekezete legszentebb ünnepén kezdi meg előadásait az egyetemen, holott az egyetemnek több keresztény rendes tanára a zsidó hallgatókra való tekintetből nem tart a nagy zsidó ünnepen előadást? Avagy különb azon neolog zsidók morálja, akik évek előtt, az országgyűlés színe előtt egy, látszólag védelmükre és az orthodoxok ellen mondott beszéd után, siettek a szónoknak babérkoszorúkat nyújtani? Nagyon helyesnek bizonyult e tekintetben is az „elmaradt“ orthodox zsidók politikája. Persze, hogy később neolog testvéreink is belátták, hogy jobb lett volna kevesebb koszorút nyújtani az ellenségnek s több szeretetet a testvérnek!

Most a dolog úgy áll, hogy a zsidóság, élén a neologismus-sal, belátva hibáit, felekezeti ügyei rendezésére törekszik; de fájdalom! — ismét a fentebbi nagy tévedések ösvényén haladva: az orthodoxok mellőzésével veszi célba a nagy munkát. Pedig a „peccatur intra et extra muros“ elvének fentartása mellett, mindegyik fél praejudiciuma nélkül is végbe lehetne és kellene vinni a belső egyesítés művét. Az intentióiban s bizalmában egységes magyar zsidóság imponálni is tudna ott, a hol kell; a pártokra szakadt, meghasonlott felekezet egyesek játékszere.

Egy orthodox

A reakció árnyai.

A kormánykörökben uralkodó hangulat kifejezésére hivatott tollból vettük a következő sorokat:

„Tekintetes szerkesztőség! A magyar zsidóság, melynek érzelmeit önök tolmácsolni első sorban hivatva vannak bizonyára már a resignáció egy nemével néz az ismét felsőházi szavazás alá kerülő házassági törvényjavaslat elé. Sejttem ezt onnan is, mert az Egyenlőség, ha jól emlékszem, egyik utolsó számaiban kifejezést adott amú közöny-

nek, melyet a magyar zsidóság a szóban forgó törvényjavaslat iránt tapasztal.

(Engedje meg a mélyen tisztelt cikkiró, hogy itt egy kis helyreigazítást kockáztassunk, mert habár azért, amit irunk, helyt állunk mindenkor mindentűt, de azt nem hagyhatjuk magyarázat nélkül, ha bizonyos állításaink félreérthetnek. Mi azt állítottuk, és állítjuk most is, hogy a zsidóság magaért a törvényjavaslatért nem igen tudott felelősködni, de igenis üdvözölte mint egy szükségét pótló intézkedést, mely ha a liberalismus követelményeinek nem is felel meg teljesen, de mindenesetre haladást jelent a korszellem igényeihez. A szerkesztőség.)

A magyar zsidóság tehát nem is fogja nagy veszteségnek tekinteni a felsőház visszautasító szavazását, de amál súlyosabban nehezednének a törvényjavaslat bukásának következményei az egész nemzetre, mert a reakció eme győzelme visszahatna politikai és társadalmi életünk minden mozanataira. A klerikális és feudális reakció síri alakjai nem fogják beérni e hecczel magával, hanem tovább fognak menni egész a legvégsőbb határig.

És ilyen körülmények közt nem az a kérdés többé, vagy öt-hat emberrel több vagy kevesebb szavazott-e a javaslat ellen; nem is az lesz a kérdés, hogy a javaslat egyáltalán megszavaztatott-e avagy megbukott; mert hiszen a küzdelem nem a felett folyt, hogy 600.000 honpolgár egyenjogusítva lesz-e vagy sem, hanem a felett, hogy a 19-ik század utolsó nemzedéke nem lesz-e kénytelen egy újabb 89-ben megküzdeni az emberi jogokért és egy végső nagy harcban rátaposni a hidra fejére?

Ez most a kérdés, e fölött fognak dönteni legközelebb a felsőházban. Tisza Kálmán, aki a magyar képviselőház majdnem egyhangú határozatát védi, aki az ország összes liberális elemeinek szóvivője, aki a modern Magyarország felvilágosodott hagyományainak, és haladó aspirációinak letéteményese, nem káptulálhat oly testület előtt, amely nem képviseli a nemzetnek sem vagyonát, sem értelmiségét, sem érületét, amely a véletlen, a sport kedv szeszélyei szerint csinál történetet.

Bizonyos lapok egyfelől tagadni igyekeznek, hogy a magyar arisztokrácia az osztrák mágnások szavazataira reflektálna, és tiltakoznak a „reakciónárius“ elnevezés ellen, de másfelől elismerik, hogy a liberalizmust nem akarják és ravasz tartózkodással bár, de elég érthetően a lajtántúli agrárius és feudális párt elvtársainak, tehát szövetségeseinek vallják magukat.

Szövetkeznek az ördöggel, de tejtegetik a szarvat meg a lábát — a választások előtt.

Azt mondják, hogy nem akarnak liberális, de jó törvényeket. Mondják ki, mit értenek a „jó“ alatt? Valljanak színt, fejtsék ki programjukat, hadd lássa az ország, hogy milyen mérvben van meg a szolidaritás az osztrák és a magyar feudálisok közt! Hadd lássa a nemzet, hogy itt nem a zsidó-keresztény házasság forog szóban, hanem az egész liberalismus, hogy nem a zsidókat, hanem az egész magyar demokráciát akarja egy pár mágnás lenyügözni.

Akkor meg fogja az ország érteni, hogy ilyen nagy pör eldöntésére nem a felsőház, de a nemzet összessége van csak hivatva.

És tudni fogja azt is, hogy az antiszemitismus esörgő sapkája alatt a nép legveszélyesebb ellenségei akarnak a képviselőházba lopózni.

Jellemző.

A komáromi zsidó hitközség derék rabbija, Dr. Schnitzler mult szombaton a zsinagógában beszédet mondott, melynek egy részét alább közöljük. Tesszük ezt azért, hogy antiszemita ba-

rátaink vegyék ki belőle az őket megillető részt, vagyis tanulják meg belőle, hogy a zsidó lelkész, még ha a konzervatívabb irány követője is — mégis valóságos apostola a liberalizmusnak, és hogy a zsidó papság konzervatív tagjai is mikép vélekednek a kulturális kérdésekről és a korszellem igényeiről. Hadd álljon most már itt a beszéd maga, mely fölsőlegessé tesz minden kommentárt. Dr. Schnitzer rabbi többek közt ezeket mondá:

Tisztelt hallgatóság! A ki az emberiség történetével foglalkozik, a ki a kor magaslátán állva, megfigyeli annak mozgalmait, szemléli az eszmék hullámzásait, harczt lát, mely napról napra fokozottabb elkeseredéssel, féktelenebb szenvedélyességgel folytatódik. Ezen harczt két egymással éles ellentétben álló elv szülte. E két elv, mely a társadalmat két egymással szemben álló táborra választja a megállapodás és a haladás. Az egyik táborban látjuk a megállapodás ama megcsontosodott hiteit, kik a multat dicsőítve, merev szívósággal ragaszkodnak mind ahhoz, a mi volt, kik mindazt, a mit az idő megaszalt, porával, dohos levegőjével, bár mumiaszerű alakban is fenntartani igyekeznek, kik ott állanak omladozó váraik mohlepte romjai előtt és az ujkor minden felszólítás csak ugyanazon egy feleletük az van és e felelet a kérlelhetlen, hajtatlan: „Nem lehet“.

Ezekkel szemben állanak a haladás rendithetlen előharcosai, kik örömteljes léteikkel üdvözlik az ujkor éltető lehellejét, mely a közélet minden terén üdvöset teremt, szétszórva a megrögzött előítéletek fénytkerülő seregét, lerombolja az elkülönző válaszfalakat, összetöri az elmék rabigáját, a népek bilincseit; állanak a haladás bajnokai, kik felszerelve a szellem nemes fegyvereivel, a szabadságnak, az egyenlőség és testvériség szent lobogója alá seregelenek és lelkesedéssel küzdenek az ujkor nemes vívmányai mellett.

Melyik táborhoz tartoznak a zsidó vallás hívei? Ez nem képezheti kérdés tárgyát.

A zsidó vallás a világ üdvét, az emberiség megváltását sohasem fektette a multa. Legdrágább, legszentebb reményeink megvalósulását nem a multtól, hanem a jövőtől várjuk. Reméljük, hogy az emberiség fejlődése szakadatlanul előre halad, az igazság, a világosság, az erkölcsösség és testvériség ösvényein és hogy megvirrad még a nap, melynek sugarai elől eltűnnek a testvérgyűlölet gonosz szellemei, és a hit- és lelki ismeretszabadság diadalmasan fennem lobogtatja zászlaját. Meg vagyunk győződve, az az idő megérkezik, midőn nem kérdezik többé az emberek, mielőtt őket szeretni és támogatni akarják: mond meg előbb, melyik Istent imádogod? melyik templomba jársz? zsidó vagy keresztény vagy-e? hanem minden emberben Isten képmását testvért látnak és emberi méltóságát becsülik.

Ezen remények, melyek megvalósulását csak a jövőtől várjuk, gyökerét bírják és tápot lelnek a zsidó vallás talajában, mely kezdettől fogva arra volt hivatva, hogy megvilágítsa a szellemek sötétségét, megoldassza a szívek durvaságát és keménységét, megzabolazza a keblek vad ösztöneit; ama vallásban mely soha nem hódított magának követőket, sem kardéllal, sem a zsarnokság erőszakos eszközeivel, mely nem üldözött, nem száműzött, el nem nyomott, máglyákra nem hurczolt senkit, mely ki nem zár senkit a mennyei üdvösségből bármily módon imádják Istenét; ama vallás, mely nemcsak Israel népének, hanem az emberiségnek köztulajdonába adta az istenismeretet és az erkölcsösséget, a lélek erejét és vigaszát, a szív békét és nyugalomát, a szeretetet és a családi élet szentességét és boldogságát; ama vallás, melyről azt állítják, hogy csak egy fajnak, egy kis törzs-, egy nemzetiségnek a vallása, és melytől most 4 évezred után azt követelik, hogy tanait hitczikkebe foglalva, adja tudtára a világnak!

Mondhatja-e a leány édes anyjának: „nem ismerlek“, szülőjéhez: nem látalak. Mondhatja-e e hatalmas nagy folyam, mely tova hömpölygő hosszú áramlata közben vette fel magába

a sok különböző folyó vizeit, mely által oly hatalmassá lön, — mondhatja-e ezen folyam saját eredetéhez, saját kuforrásához: nem tiszta a te vized! Az enyém tisztább a tiednél?

Komárom, január 4.

Dr. B.

Verhovay még nem ül.

A budapesti fenyítő törvényszék vizsgáló bírója Czárán ur, e héten hirdette ki Verhovay Gyula és Wilkens Gyula előtt a végzést, mely szerint Verhovay Gyula és Wilkens Gyula ellen sikkasztás (btk. 355. 356. §§.) büntette miatt a vizsgálat a panaszlottak szabad lábbon hagyása mellett elrendeltetik. Az indokok nagyrészt ugyanazok, mint a melyeket a törvényszék Verhovay kiadatása tárgyában a képviselőházhoz intézett megkeresésében felhozott. Ez a száraz tény. Verhovayra a vizsgálóbíró végzésének kihirdetése láthatólag sujtó benyomást tett. Ugy állott ott mint az a betyár, a ki abban a feltevésben, hogy a törvényszéket félrevezetheti, mindent tagadott, és a kit végül azzal ábrándítottak ki, hogy mégis éreztették vele az igazság megtorló karját. Verhovay bizott a hazugság szemfényvesztő erejében, azt híven, hogy a bíróságot is azzal lehet félrevezetni, a mivel ő a népet bolondítani szokta. A vizsgáló bíró atlátott a szitáján és fenyítő vizsgálat alá helyezni rendelte. És mit tett ezzel szemben Verhovay? Felebbezett. Nem nyugodott bele, hanem appellál egy másik forumhoz; hátha ott több szerencseje lesz? A helyett, hogy siettetné ügye lebonyolítását, a helyett, hogy a vizsgálat rendes folyama elől minden akadályt elhárítana: ő ellenkezőleg hosszú pórázra vonni igyekszik és megpróbál mindent, a mi büntetteit a vizsgáló bíró szeme elől rejtegethetné. Ha igazán olyan szörnyen ártatlan, mint a milyennek állítja magát, miért appellál? Miért nem akarja engedni, hogy a vizsgálat titkait felderítse? A felebbezés jogával minden csirkefogó szokott élni, a ki a felsőbb bíróságok elnézésére spekulál, de nem mindig sikerül e spekuláció, mert tudjuk, hogy a felsőbb bíróságok a büntetést gyakran felemelik is. Verhovay is úgy járhat felebbezésével. Elspekulálhatja magát, a minek aztán az lesz a következménye, hogy vizsgálata ti fogságba is kerül, a mi különben czélszerűbb volna reá nézve, mert legalább nem kellene nyilvános szemlére kiteennie a homlokára süttött bön kámbélyegét.

A Függetlenségben egy szót sem mert irni ügyéről és ügyének eme legujabb stádiumáról, pedig attól a közlönnytől mely majdnem minden nap hirdeti az „enfőszerkesztőjét“, érintő legcsekélyebb dolgokat, méltán megkövetelhetette a közönség, hogy hirül adja olvasó közönségének, miszerint szerkesztője és kiadótulajdonosa ellen sikkasztás miatt a fenyítő vizsgálatot elrendelték. Mert hát tulajdonképen a Függetlenség olvasóit és abonnenseit érdekelheti legjobban meddig fogják még élvezhetni a leibzszurnál szerkesztőjének erkölcsrontó anomáliáit? A Függetlenség azonban, ugy látszik, jobbnak tartja szerkesztőjének bűnügyét elhallgatni, mert mégis csak atlátják, hogy az a botrányok botránya lenne, ha ugyanaz a lap, mely saját szerkesztőjének sikkasztásairól törvényszéki tudósítást közöl egy lelekzettel az egyed ül tisztességes antiszemita morálját is hirdeti.

Ha már a Függetlenség eme üzleti ravaszságból eredő „bölcshallgatása“ is undorral tölti el a tisztességes embert, mennyivel inkább felháborító magának Verhovaynak mint Czegléd városi országgyűlési képviselőjének eljárása? Valóban megdöbbenő az a konokság, a mivel Verhovay az általa annyira beszennyezett mandatumhoz kapaszkodik. Az elvetemedettségek nem képzelhető olyan megátalkodott alakja, mely annyi merészséggel tovakodnék

fel a tisztesség köreibé. Most, mikor képviselői állása már nemcsak erkölcsileg tarthatatlan, hanem egyenesen törvénybe ütköző is, még most sem árulja el egy szóval sem, hogy lemond arról a bizalmi állásról, mely őt többé meg nem illöti.

Itt is spekulál az iparlovag szellemével. Hát ha szerencseje lesz és kisiklik a megtorló igazság karjai közül?

Tanulmányozás.

A zsidó községkerületi elöljárók által Trefort urnak átnyújtott emlékirat tudvalevőleg olyan kérelmet tartalmaz, mely bizonyára egy betűvel sem megy túl a jogos követelések korlátain. De azt sem kell itt bővebben fejtegetnem, hogy e kérelmek teljesítésével mennyire függ össze nemcsak a magyar zsidóság felekezeti ügye, de az egész haza érdeke is; mindazáltal vannak kételyeim az iránt, valljon annak a miniszternek, aki olyan szívesen megragad mindent, a mi az antiszemitizmus malmára hajtja a vizet, hogy mondom annak a miniszternek lesz-e bátorsága magát az antiszemita támadásokon túltenni, lesz-e annyi jó indulata a hazai zsidóság kulturtörökvései iránt és keresztül viszi-e azt, a mit különben ő maga is szükségesnek tart?

Ezt előre bizony nem igen lehet mondani. Ha az ügy Tisza Kálmán miniszterelnök tárczájához tartoznék, akkor beszédéből következtést lehetne vonni elhatározására; de Trefort ur ő exczellenciája nagyobb szabásu kérdésekben soha határozottan nem nyilatkozik, hanem rendszeren biztosítja a kérelmezőket, hogy magát a dolgot nem tartja ugyan helytelennek, majd ő is tanulmányozza. . . ."

Diplomatikus ember találhatta ki e szót, mert valóban nincs ennél diplomatikusabb szólam bizonyos kérdések elől való kitérésre.

„Tanulmányozni fogom“ nemcsak azt jelenti, hogy most még nem értem a dolgot, hanem tulajdonképen azt, hogy hát érteni értem, de tudni nem tudom, mit csináljak? A tanulmányozási idő alatt majd talán csak akad valami ürügy vagy kibúvó vagymás egyéb, a mi az elhatározás nehézségeit megkönnyíti. Aztán el is feledik . . . mert hát a zsidók ugy sem igen törődnek a dologgal, az újságoknak pedig egyéb érdekes themajuk lesz. Ott van mindjárt a házassági törvény, aztán jön a költség tárgyalás, no meg aztán a nagy választások . . .

Nem állítom hogy Trefort ur ekként okoskodik, de vannak miniszterek — ezt ő maga is el fogja ismerni — a kik az események ilyenén fejlődésére építik egész kormányzati politikájukat.

Hiszen majd meglátjuk, mit értett Trefort ur „a tanulmányozás“ alatt. Nemsokára el kell dűlnie vajjon ösznité tettvágya vagy csak halogatási ürügy volt-e a beszéde.

H I R E K.

— Gratuláció volt újév napján a Függetlenség redaktionális szobájában is. A Függetlenség harmincz embert emleget, kik állítólag a messze Józsefvarosból zarándokoltak a nagy Verhovay elé kifejezni előtte azokat az érzelmeket, melyek őket az épen a fenyítő törvényszék vizsgálóbírója által sikkasztás miatt kihallgatott néptribunhoz fűzik. A jelenet, mely mint már említettük a Függetlenség szerkesztőségében folyt le,

ugyanabban a szobában a hol a csángópzeket kezelték, valóban megható volt. A küldöttség szónoka meleg szavakban tolmácsolá az elvtársak érzelmeit, s elmondá, hogy Verhovay a becsület és tisztesség, a hazafiság és önzetlenség mintaképe. Verhovay megindulva, de pirulás nélkül, hallgatta e képtelenségeket és nem tudott válaszolni. A szegénynek már rég nem mondtak ilyent s így a meglepetés tette őt némává. Végre magához tért, hogy néhány akadozó mondással köszönje meg a küldöttség jóindulatát. De ezzel nem ért véget a megható ováció. A küldöttség a száraz köszönettel meg nem elégedve, várta, hogy Verhovay a „fáradtságot“ egy kis borraival fogja megjutalmazni és midőn ebbeli várakozásának szerény kifejezést adott, Verhovay azzal állott elő, hogy „már most nincs Csángópénze“, mire a „küldöttség“ szomorúan távozott. Így folyt le az újévi gratuláció a Függetlenség szerkesztőségében.

— Apostag, 1884. január 2. Tekintetes szerkesztőség! Engedje követésre méltó példa gyanánt felhoznom hitközségünk valóban mintaszzerű fejlődését, melyet a tagok áldozatkészsége mellett dr. Hetényi Mór hitk. elnöknek köszönhetünk. Dr. Hetényi Mór községünk egyik legbuzgóbb tagja, akinek minden léptét e hazafiság és felekezettünk iránti lelkesedés vezérli. Nemrég azt az eszmét vitte keresztül, hogy a templomban ezen túl, minden hirdetés magyar nyelven történik. Egy évi működése oly áldásos és tudvös volt, hogy a mult héten egyhangúan választatott másodizben is elnökké. Oly tekintélyes és előkelő férfiú, mint dr. Hetényi méltán megérdemli a közbizalmat és szeretetet, mert a ki ismeri nagyjaink indolenciáját a felekezeti ügyek iránt, az a kétszeres érdem koszoruját fűzi derék elnökünk homlokára, ki lelkiismeretes pontossággal, hazafias buzgalommal és fáradhatlan, nemes odaadással felel meg hivatásának.

— Dr. Kout Ignác hazánkfiát a francia kormány egy párisi főiskolánál a classica-philologia rendes tanárává nevezte ki. E kitünő fiatal tudós egy év előtt hagyta el Budapestet, ahol a mellett, hogy egyetemi magántanár volt, fizetéses állami alkalmazást nem találhatott és ilykép kénytelen volt lezcke-adással tartani fenn magát. Amint egyrészt a feletti sajnálatunknak adnánk kifejezést, hogy hazánk e jeles erőtl megfosztatott, ugy másfelől öszintén örvendünk, hogy derék barátunk tudománya kellő méltánylásra talált.

— Fassel B. Hirsch főrabbi temetése. Amint lapunkat értesítik a nagy kanizsai izr. hitközség elhunyt nagyérdemű fő rabbijának temetése, vasárnapon a nagy férfiúhoz méltóan ment végbe. Nagy-Kanizsa város és környékének intelligentiája a keresztény felekezetek papjai az ottani kir. törvényszék a vára hivatalnokai nemkülönbön az ország számos izr. községének küldöttségei s ez beláthatlan embertömeg adták meg a kitünő lelkész és tudósnek a végtiszteletet, a melynek folyamán számos szónoklat méltányolta az elhunyt főrabbi elévülhetlen érdemeit.

— A magyarországi központi Fröbel-nőegylet gyermekkertjei és képezdėje javára folyó évi január hó 20-án a fővárosi vigadó termeiben szerencse-urnák felállításával egybekötött álarozos bált rendez — az elnökség.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. M. J. urnak V—ly. Hason tartalmú cikket már közöltünk. Bizonyos dolgokat jó ugyan folytonosan hangoztatni, de a kérdéses tárgy nem tartozik azok közé, miknek gyakori vagy plane folytonos ismétlése ez idő szerint tapintatos lenne.

Cz. D. urnak Nagy-Kanizsa. Fassel B. Hirsch-ről írt tárczája szaklapba való. A biografikus részét szívesen közöltük volna, de épen az volt a leghézagosabb.

J. M. urnak Bród. Nagy Lajos alatt. Semper. A kérdéses dolgot még nálunk van. Mindennap átvehető 2—4 óra közt e lap szerkesztőségben.

L. M. urnak Budapest. Castelár cikkét egy német lap sem hozta egészen. Rövid kivonatban nem hisszük, hogy impozánsabb benyomást tehetne.

Sz. P. urnak Budapest. Kár időt fecsérelni reá. A magyar zsidók nem szorultak olyan elemek támogatására. Mellettünk harcol az igazság és jog, és e kettő segítségével valahogy majd csak boldogulunk.

Bármelyik ezen fel tiszteletteljesen közölni, hogy a Weithelm M. fele üzlethelyiségét az „arany eszímához” Karoly arany szarvú, Karoly-körút átvettem, és valamint a Karoly-körúton 17. sz. alatt levező cipőüzletemet, szintén a „Pariszi cipőhöz” ezimezeve fogom tovább vezetni. A bennem 18 év óta helyezett biza omért bálás köszönetemet kifejezván, kérem, azt irányomban továbbra is fent tartani, és én azon lezek, hogy azt minden irányban szolidaritással megérdemeljem. Tisztelettel

Schwarz József
Karoly-körút, a Rosner-féle kávéház mellett

Ajánlja a hazidagyon felzerelt cipő gyári raktárat nagyon és kifejezetten, saját készítménye által legjobb és legolcsóbb árúknak elismeréssel, alapított 1866. évben

Hő gyekek számára.

Commod cipők eberlasztin vagy bőrből	1. — 1.20
Eberlasztin vagy bőr commod cipők sarokkal és csokorral	1.60 — 1.80
Eberlasztin vagy bőr esatos cipők legelegánsabb csokorral	2.30 — 2.50
Eberlasztin Regatta félrámásztalppal legfin.	2.40 — 2.60
Zer előr kettős talppal	2.50 — 2.80
Lakk gondolatolható legf. minőségű	2.80 — 3.
Eberl. kamásnik 16 cm. magas, selyemzuggal és félrámásztalppal	3.30 — 3.50
Eberl. kamásnik 16 cm. magas, igen fin., gombokkal és csokorral	3.50 — 3.80
Eberl. kamásnik la kborítással félrámásztalppal igen olcsó	3.50 — 3.80
Kid. (keztübhör) kamásnik selyem zuggal	3.80 — 4.—
köröskörül lakkal bevonva legfin. minőségű	3.80 — 4.—
Zerge, vagy chagrain bőrkamásnik kettős talppal	3.30 — 3.50

Urak számára.

Papucok legf. bőrből } sarok nélkül	1.10 — 1.30
Commod cipők	1.20 — 1.40
Pinezer cipők cuggal mindkét oldalon	2.50 — 2.80
Regatta erős chagrain vagy zergeléből	3.40 — 3.80
legf. bojukid vagy szalonlakkból legjobb minőségű	4.— — 4.30
Zerge vagy Chagrainbőrcipők szegezve nagyon tartós	3.80 — 4.—
Czngos cipők erős kettős talppal munkásoknak	3.60 — 3.80
Borjubör (Wichsbör) legjobb fajta	4.— — 4.50
Borjukid (keztübhör) cipők legf. fajta	4.20 — 4.50
köröskörül lakkal bevonva nagyon finom	4.20 — 4.50

Minden fentnevezettek előálló varrott talppal párja 50 krral drágábbak, továbbá nagy raktár leány-, fiu, és gyermekecipőkből a legolcsóbb árakon. Megbízások a vidékről utánvétellel pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek. Nem illők készséggel kicseréltetnek.
Képes árjegyzékek bérmentve.

Első budapesti butor-bazár

IV., Deák Ferencz-utca 7,
Ajánlja a 1. közönségnek nagyon felszerelt raktárat fa- és kárpitozott butorokban, szaloda-, iroda- és kiháziasítási bere-dezéseket.

Sabadalmazott gyermekpólyázó szekrényeim fürdőkészülékekkel 3 különféle alakban

valamint gyermekbutorok mindig kaphatók.
Tisztelettel

Az „első budapesti butorbazár” Budapesten
IV. Deák Ferencz-utca 7 I. em
FRANKL B.

Butor-eladás nagyban és kicsinyben
Uj képes mintakönyv legujabb rajzokkal árát frt 1.50. Eladása mindennemű butoranyagoknak, valamint bel- és külföldi fák ésourniereknek.

Hirdetéseket elfogad
kiadóhivatalunk
V., Széchenyi-utca 10. szám.

Előfizetési felhívás
a
Magyar Háziasszony

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdasszonyok orsz. egyletének hivatalos közlönye
III. évfolyamára.

Szerkesztik:
Csiszér-Ugróczi Ida, Andrea és Vértess W. József.

Előfizetési árak:

Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 frt — kr.
Negyedévre	1 frt 50 kr.

Előfizetések a »Magyar Háziasszony« kiadóhivatalához:
Budapest, Váci-körút 21. sz. intézendők.

A »Magyar Háziasszony« hetilapból mutatványszámokat bérmentesen küld a kiadóhivatal mindazoknak, a kik eziránt hozzá — legezlszerűbben levelező lappal — fordulnak.

A MAGYAR HAZIASSZONY kiadó-hivatala.
Budapesten, Váci-körút 20.

E szaklapnak egyik háztartásból sem szabad hiányozni; miután utmutatásai mellett több száz forintot lehet a háztartásban megtakarítani.

„The Gresham”

életbiztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók: Budapest, Fer. József-tér 5. a társaság házában.
Ausztriai fiók: Bécs, Giselastrasse 1 szám. a társaság házában.

A társaság vagyona	frk 83.780,016.90
Évi bevétel biztosítások és kamathól 1883. június 30-án	> 16.602,367.70
Kifizetések a biztosítási és járadéki szerződések s visszavásárlások stb. után a fennállása óta (1848) több mint	> 139.950,000.—
A legutóbbi tizenkét hónapos üzleti idő alatt a társaságnál	> 65.726,175.—
Értékig nyújtattak be ajánlatok, miáltal a legutóbbi 25 év alatt benyújtott ajánlatok összértéke	> 1,260,777,854.55

értékre megy. — Tervezetek s minden közelebbi felvilágosításokra osztrák-magyar birodalom minden nagyobb városában az ügynök urak és a magyar és osztrák fiokok által adatnak.